

*ALUMNAT, DEPENDENCIA DELS CENTRES I BATXILLERAT
A LES ILLES BALEARS.
NOTES PER A UNA SOCIOLOGIA HISTÒRICA I TERRITORIAL DE
L'ENSENYAMENT MITJÀ*

Martí X. March i Cerdà

No hi ha cap dubte que l'ensenyament mitjà és un dels nivells educatius més problemàtics del sistema escolar, ja que constitueix el punt on més se fracassa, tant des de la perspectiva individual com des de la perspectiva global del sistema educatiu: Cal delimitar la seva funcionalitat, la seva estructura, la seva relació amb els altres nivells educatius, la seva adaptació al sistema econòmic i social, etc. Dins aquest context de crisi d'aquest nivell educatiu, no resulta estrany que en aquests moments s'estigui parlant de la reforma de l'ensenyança mitjana, del Batxillerat i de la Formació Professional.

Però és evident que per a poder dur a terme una reforma en profunditat d'aquest tipus d'ensenyament, cal conèixer en profunditat la realitat d'aquest nivell educatiu. Així aquest article, que forma part d'un treball d'investigació més ampla sobre l'ensenyament mitjà a les Illes Balears, intenta analitzar una de les dades que des d'una perspectiva sociològica resulta més important i significativa; és a dir, la que se refereix a la dependència dels matriculats als diferents centres i modalitats de Batxillerat.

Tanmateix aquesta anàlisi té una doble dimensió: Per una part una perspectiva històrica ja que dit estudi s'estableix entre els anys 1940 i 1979; cal donar la importància que tenen als estudis sobre Sociologia Històrica d'Educació, i que resten en una total marginació, en el coneixement de la realitat educativa actual. I per altra part una perspectiva territorial, en el sentit que se comparen les dades educatives d'Espanya i de les Illes Balears i de cada una de les illes, Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera.

Aquestes dues dimensions i perspectives, tant la territorial com la històrica, constitueixen dues òptiques sobre les que cal profunditzar de forma progressiva dins la Sociologia de l'Educació, intentant omplir el camp teòric i temàtic de dita disciplina científica.

La periodificació utilitzada per a la realització de dit treball està en funció de l'evolució històrica, legal, econòmica, social i educativa que han sofert les Illes Balears i l'Estat Espanyol des de 1940 fins al 1979. Així dita periodificació té tres etapes: A) Període de 1940 al 1953. B) Període de 1953 al 1971. C) Període del 1971 al 1978. Les dades que s'exposen han estat extretes de les fonts documentals del Institut Nacional d'Estadística (I.N.E.) i del Ministeri d'Educació i Ciència (M.E.C.).

A) PERÍODE DEL 1940 AL 1953

A l'Estat Espanyol, l'evolució d'aquesta variable presenta les següents característiques a les diferents modalitats de matrícula: oficial, col·legiada (privada) i lliure:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	53.702	104.005	—
1941 - 42	48.568	122.214	—
1942 - 43	44.661	124.085	11.418
1943 - 44	40.201	120.170	18.448
1944 - 45	37.853	125.513	22.278
1945 - 46	37.967	127.083	29.691
1946 - 47	39.251	128.058	35.691
1947 - 48	39.280	132.439	40.529
1948 - 49	37.021	133.755	43.042
1949 - 50	36.206	132.697	45.944
1950 - 51	35.749	136.508	49.452
1951 - 52	36.931	141.859	55.843
1952 - 53	39.079	148.915	60.611

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

En funció d'aquestes dades podem extreure les següents conclusions: En primer lloc cal destacar el predomini total i absolut de l'ensenyança col·legiada-privada, que al llarg dels anys analitzats augmenta en més de 40.000 el número d'alumnes matriculats, la qual cosa, en uns moments d'un cert estancament en el creixement del Batxillerat, és clarament significatiu del tipus de política educativa que s'aplicava i del paper de la iniciativa privada i pública dins l'ensenyament del Batxillerat.

En segon lloc hem de destacar que l'ensenyança lliure, inexistent segons les dades durant els dos primers cursos, en funció de la nova llei de Batxillerat quintuplica el número d'alumnes. El tipus de matrícula lliure és un autèntic subproducte educatiu, ja que és un reflexe de l'absència de centres oficials necessaris; l'evolució del número

de centres oficials, tal com ja hem vist, és també un exemple del tipus de política aplicada cap el Batxillerat. La majoria dels alumnes de matrícula lliure procedeixen de les zones rurals, i malgrat n'hi hagui que estudiaven de forma individual, altres estudiaven a centres inadequats, amb manca de personal docent qualificat i preparat. L'existència d'aquest tipus d'alumnat és un exemple de la despreocupació de l'Estat per l'ensenyament mitjà; s'ha de tenir en compte que el número d'alumnes lliures superarà el número d'alumnes matriculats a l'ensenyança oficial.

En tercer lloc hem de constatar que el número d'alumnes matriculats a l'ensenyança oficial disminueix al llarg d'aquests anys de forma important, en uns 15.000 alumnes; així, fins i tot, està per darrera del número d'alumnes de l'ensenyança lliure. Dit fet no fa més que confirmar el que afirmàvem abans sobre la deixadesa de l'ensenyança mitjana del Batxillerat per part dels poders públics.

Per altra part, en percentatges els resultats obtinguts són els següents durant aquest mateix període, a nivell d'Espanya:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	34,05	65,95	—
1941 - 42	28,45	71,55	—
1942 - 43	24,80	68,85	6,35
1943 - 44	22,30	67,35	10,35
1944 - 45	20,40	67,60	12,00
1945 - 46	19,50	65,25	15,25
1946 - 47	19,40	63,05	17,55
1947 - 48	18,50	62,40	19,10
1948 - 49	17,30	62,55	20,15
1949 - 50	16,85	61,75	21,40
1950 - 51	16,10	61,55	22,35
1951 - 52	15,75	60,45	23,80
1952 - 53	16,05	59,65	24,30

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

En funció de les dades obtingudes podem constatar que l'únic tipus de matrícula que s'incrementa és, sense cap dubte, la lliure. La col·legiada, tot i l'augment en termes absoluts, disminueix en un 6 0/0. De totes formes el que resulta espectacular

és la disminució de la matrícula oficial, que ho fa en un 18 0/o. Per tant, cal destacar el predomini de l'ensenyança col·legiada, majoritàriament de tipus religiosa, l'increment significatiu de l'ensenyança lliure i la disminució progressiva de l'ensenyança oficial, malgrat l'estabilització que s'observa en els darrers cursos.

A les Illes Balears, l'evolució de l'alumnat per tipus de matrícula presenta les següents característiques:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	773	2.864	—
1941 - 42	724	2.651	—
1942 - 43	740	2.717	119
1943 - 44	687	2.739	263
1944 - 45	755	2.735	286
1945 - 46	773	2.716	383
1946 - 47	851	2.590	450
1947 - 48	803	2.806	405
1948 - 49	739	2.711	426
1949 - 50	711	2.641	421
1950 - 51	660	2.584	406
1951 - 52	756	2.755	497
1952 - 53	782	2.990	519

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

Les característiques evolutives de les Illes Balears, si bé no són totalment coincidents amb les que se donen a nivell d'Espanya en tots els aspectes, no presenten diferències significatives i de fons. Així hi ha que destacar el predomini de la matrícula col·legiada, malgrat l'estancament en el creixement del número d'alumnes matriculats; cal destacar l'espectacular increment de la matrícula lliure. Per altra part, l'ensenyança oficial, superior a la lliure a diferència del que passa a Espanya, presenta una estabilització important; aquest fet suposa una diferència amb la disminució que se produeix a nivell d'Espanya. De totes les característiques evolutives són les mateixes entre les Illes Balears i Espanya, destacant el predomini de l'ensenyança privada-religiosa, l'increment de l'ensenyança lliure i l'estancament de l'ensenyança oficial.

De totes maneres per a clarificar amb més profunditat les característiques d'aquesta evolució, cal conèixer els percentatges obtinguts:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	21,25	78,75	—
1941 - 42	21,45	78,55	—
1942 - 43	20,75	75,95	3,30
1943 - 44	28,65	74,25	7,10
1944 - 45	20,00	72,45	7,55
1945 - 46	20,60	69,60	9,80
1946 - 47	23,05	65,55	11,40
1947 - 48	20,00	69,90	10,10
1948 - 49	18,9	70,10	11,00
1949 - 50	18,85	70,00	11,15
1950 - 51	18,10	70,80	11,10
1951 - 52	18,85	68,75	12,40
1952 - 53	18,20	69,70	12,10

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

En funció d'aquestes dades cal constatar que només augmenta els alumnes adscrits a la matrícula lliure; per altra part tant la matrícula oficial com la col·legiada disminueixen els seus percentatges de forma progressiva, al llarg dels anys analitzats. De totes maneres l'ensenyança col·legiada és la que més disminueix. Al mateix temps cal destacar que els percentatges de la matrícula lliure de les Illes és inferior a la que se donen a nivell d'Espanya; a més els percentatges d'ensenyança col·legiada de les Illes són superiors als que se donen en el conjunt de l'Estat Espanyol. En quant a l'ensenyança oficial, malgrat les oscil·lacions, cal destacar una certa similitud en els percentatges obtinguts.

Per tant, malgrat les diferències observades, el tipus d'evolució de les Illes Balears i d'Espanya són prou semblants: predomini de l'ensenyança col·legiada, disminució de l'ensenyança oficial i important increment de l'ensenyança lliure. Això vol dir que la iniciativa pública no dona resposta a les necessitats educatives de Batxillerat d'aquest període; l'ensenyança lliure —vertader subproducte del sistema educatiu—, i l'ensenyança privada són les solucions a la minvada demanda escolar.

Quin tipus d'evolució es dona en relació a aquesta variable per illa? A nivell de l'illa de Mallorca, l'evolució presenta les següents característiques durant aquest període dels anys 40:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	327	2.740	—
1941 - 42	293	2.562	—
1942 - 43	277	2.717	26
1943 - 44	280	2.739	112
1944 - 45	310	2.735	137
1945 - 46	303	2.746	218
1946 - 47	348	2.590	263
1947 - 48	337	2.806	226
1948 - 49	328	2.711	215
1949 - 50	356	2.691	246
1950 - 51	346	2.584	265
1951 - 52	385	2.755	320
1952 - 53	391	2.990	336

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

El tipus d'evolució de Mallorca resulta prou semblant al del conjunt de les Illes Balears: En primer lloc el predomini total i absolut de l'ensenyança col·legiada en tots els cursos analitzats; en segon lloc l'important increment del número d'alumnes matriculats a l'ensenyança lliure; en tercer lloc cal constatar que tant l'ensenyança privada com l'estatal s'incrementen de forma lleugera. Per tant el tipus d'evolució entre les Illes Balears i l'illa de Mallorca és, en línees generals, el mateix.

Per altra part, en percentatges els resultats obtinguts són a nivell de Mallorca els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	10,65	89,35	—
1941 - 42	10,25	89,75	—
1942 - 43	9,15	89,95	0,90
1943 - 44	8,95	87,50	3,55
1944 - 45	9,75	85,95	4,30
1945 - 46	9,25	84,05	6,70
1946 - 47	10,85	80,90	8,25
1947 - 48	10,00	83,30	6,70
1948 - 49	10,05	83,30	6,65

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1949 - 50	10,95	82,95	6,10
1950 - 51	10,80	80,85	6,35
1951 - 52	11,10	79,60	9,30
1952 - 53	10,50	80,45	9,05

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

No hi ha cap dubte que els percentatges obtinguts presenten unes característiques molt interessants: En primer lloc, que l'ensenyança oficial, pràcticament estabilitzada té un pes inferior al del conjunt de les Balears; les diferències són, en aquest sentit, significatives. En segon lloc cal destacar el fet de que l'ensenyança col·legiada de Mallorca presenta uns percentatges superiors al del conjunt de les Illes Balears. I en tercer lloc cal dir que l'ensenyança lliure de Mallorca presenta uns percentatges una mica inferiors al de les Illes. De totes maneres les tendències evolutives són les mateixes que les que se donen dins el conjunt de les Illes Balears i d'Espanya.

Així a l'illa de Menorca, l'evolució d'aquesta variable és la següent:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	229	82	—
1941 - 42	207	82	—
1942 - 43	255	—	69
1943 - 44	164	—	92
1944 - 45	168	—	92
1945 - 46	176	—	84
1946 - 47	215	—	83
1947 - 48	190	—	90
1948 - 49	166	—	92
1949 - 50	157	—	112
1950 - 51	142	—	99
1951 - 52	183	—	122
1952 - 53	216	—	122

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia

Les conclusions que en funció d'aquestes dades són les següents: En primer lloc cal destacar el predomini de la matrícula oficial, malgrat el número total d'alumnes disminuesqui, amb petites oscil·lacions, de forma progressiva. Aquest predomini de l'ensenyança estatal a nivell de Menorca contrasta amb el predomini de l'ensenyança privada a Mallorca. En segon lloc cal destacar la desaparició de l'ensenyança col·legiada, a partir del curs 1942-43 en què comencen els estudis de matrícula lliure. En tercer lloc hem de constatar l'important augment de la matrícula lliure, al igual que a les Illes Balears i que a l'illa de Mallorca. En quart lloc hem de destacar l'existència de diferències importants i significatives entre el tipus d'evolució de Mallorca i el de Menorca; dites diferències estarien en el fet de que a Mallorca el predomini correspon de forma absoluta a l'ensenyança col·legiada, mentres que a Menorca correspon a l'ensenyança oficial. Les causes d'aquest fet són de tipus històric, geogràfic i demogràfic.

En percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	73,65	26,35	—
1941 - 42	69,95	30,05	—
1942 - 43	78,70	—	21,30
1943 - 44	64,10	—	35,90
1944 - 45	64,60	—	35,40
1945 - 46	67,70	—	32,30
1946 - 47	72,15	—	27,85
1947 - 48	67,85	—	32,15
1948 - 49	64,35	—	35,65
1949 - 50	58,35	—	41,65
1950 - 51	58,95	—	41,05
1951 - 52	60,00	—	40,00
1952 - 53	63,90	—	36,10

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

Amb aquestes dades es clarifiquen els següents aspectes: En primer lloc cal constatar que l'ensenyança oficial, si bé continua essent majoritària, disminueix en un 10 % la seva participació dins el total d'alumnes de Batxillerat. En segon lloc, a més de la desaparició de l'ensenyança col·legiada, cal destacar l'increment progressiu de

l'ensenyança lliure. En tercer lloc hem de destacar que l'estructura escolar és diferent entre Mallorca i Menorca; l'eix que marca la diferència és, sense cap dubte, el pes diferent de l'ensenyança estatal i de l'ensenyança privada per illa. Les causes d'aquest fet s'han de cercar amb raons històriques, demogràfiques i econòmiques.

A l'illa d'Eivissa-Formentera, l'evolució d'aquesta variable és la següent:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	217	42	—
1941 - 42	224	—	—
1942 - 43	208	—	24
1943 - 44	243	—	59
1944 - 45	277	—	57
1945 - 46	294	—	80
1946 - 47	288	—	104
1947 - 48	276	—	89
1948 - 49	245	—	109
1949 - 50	198	—	63
1950 - 51	172	—	42
1951 - 52	188	—	55
1952 - 53	175	—	61

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

En funció d'aquestes dades, tot i constatar les semblances entre el tipus d'evolució i estructura de Menorca i d'Eivissa-Formentera, podem extreure les següents conclusions: En primer lloc hem de destacar el predomini de l'ensenyança oficial, malgrat el número total d'alumnes disminueixi al llarg dels anys analitzats. En segon lloc, juntament amb la desaparició de l'ensenyança col·legiada, cal constatar l'augment de l'ensenyança lliure, malgrat l'estancament que se dona en els darrers cursos. Per tant, les semblances amb l'evolució de Menorca i les diferències amb l'evolució de Mallorca són òbvies. Per altra part, en percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1940 - 41	83,80	16,20	—
1941 - 42	100,00	—	—
1942 - 43	89,65	—	10,35
1943 - 44	80,45	—	19,55
1944 - 45	82,95	—	17,05
1945 - 46	78,85	—	21,15
1946 - 47	73,45	—	26,55
1947 - 48	75,60	—	24,40
1948 - 49	69,20	—	30,80
1949 - 50	75,85	—	24,15
1950 - 51	80,35	—	19,65
1951 - 52	77,35	—	22,65
1952 - 53	74,15	—	25,85

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

Com es pot constatar la pèrdua de pes de l'ensenyança oficial, malgrat mantenir de forma absoluta el seu predomini, contrasta amb l'increment percentual de l'ensenyança lliure. Per tant, hom pot veure que entre les Illes de Menorca i d'Eivissa-Formentera i l'illa de Mallorca se donen tipus d'estructures escolars diferenciades que denoten estructures socials, econòmiques, històriques i culturals, també diferenciades.

De totes maneres, malgrat aquestes diferències estructurals i tenint en compte el tipus d'evolució de les Illes Balears i d'Espanya, hem de senyalar les següents coincidències: Per una part cal destacar la progressiva importància de l'ensenyança lliure —de caràcter privat— i per altra part la disminució del paper de l'ensenyança estatal. Així mateix, a nivell de les Illes Balears i d'Espanya, cal afirmar el predomini progressiu de l'ensenyança col·legiada-privada, juntament amb les característiques senyalades. Aquest predomini de l'ensenyança col·legiada també se dona a nivell de l'illa de Mallorca, però no a les Illes d'Eivissa-Formentera i de Menorca.

PERIODE DEL 1953 AL 1971

Durant aquest període, l'evolució d'aquesta variable presenta les següents característiques a nivell d'Espanya:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	44.404	141.018	76.322
1954 - 55	47.834	156.680	87.989
1955 - 56	52.741	172.099	103.170
1956 - 57	57.452	190.111	123.407
1947 - 58	62.422	205.974	136.313
1958 - 59	69.982	214.557	136.313
1959 - 60	75.785	228.276	144.250
1960 - 61	81.896	241.284	150.877
1961 - 62	91.626	254.985	215.808
1962 - 63	114.262	278.223	230.387
1963 - 64	129.874	303.067	245.452
1964 - 65	151.581	335.119	258.344
1965 - 66	179.487	366.807	287.996
1966 - 67	213.786	403.475	312.328
1967 - 68	298.300	463.236	363.400
1968 - 69	336.638	477.251	354.288
1969 - 70	441.299	552.963	376.816
1970 - 71	542.394	605.503	376.816

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

Les conclusions que en funció d'aquestes dades podem extreure són les següents: En primer lloc hem de destacar que totes les ensenyances incrementen el número total d'alumnes de forma important; així l'ensenyança oficial augmenta sobre tot en els darrers anys del 60, en uns 500.000 alumnes; el número d'alumnes de l'ensenyança privada ho fa en uns 450.000 i la lliure en uns 300.000. Per tant aquest tipus d'evolució implica de fet una major importància del sector oficial del Batxillerat.

En segon lloc hem de destacar, que al igual que durant el període anterior, se dona el predomini de l'ensenyança privada, malgrat l'important i significatiu increment del sector públic. Per altra part, aquest predomini de l'ensenyança privada encara és més important el caràcter no estatal de l'ensenyança lliure.

En tercer lloc hem de destacar com l'ensenyança oficial, en els darrers cursos, supera a l'ensenyança lliure, que fins al final de la dècada dels anys 60, superava a l'oficial. Finalment cal destacar el canvi d'orientació en relació al període anterior; la proximitat de la Llei General d'Educació comença a tenir les seves primeres conseqüències.

Per altra part, en percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	17,00	53,85	29,15
1954 - 55	16,35	53,55	30,10
1955 - 56	16,10	52,45	31,45
1956 - 57	15,50	51,25	33,25
1957 - 58	15,45	50,85	33,70
1958 - 59	16,60	51,00	32,40
1959 - 60	16,95	50,90	32,15
1960 - 61	17,30	50,90	31,80
1961 - 62	16,30	45,35	38,30
1962 - 63	18,35	44,65	37,00
1963 - 64	19,10	44,70	36,20
1964 - 65	20,40	44,95	34,65
1965 - 66	21,55	43,95	34,50
1966 - 67	23,00	43,40	33,60
1967 - 68	26,50	41,20	32,30
1968 - 69	28,85	40,85	30,30
1969 - 70	32,15	40,35	27,50
1970 - 71	35,45	39,80	24,75

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

En funció d'aquestes dades podem destacar l'increment de l'ensenyança oficial que duplica el seu percentatge al llarg de tots els anys analitzats; també cal destacar la disminució de la col·legiada en un 14 0/o, xifra prou important i que és en la seva gran majoria recollida per l'ensenyança oficial. Finalment cal destacar la lleugera disminució de l'ensenyança lliure; dita disminució es dona, sobre tot, en els darrers cursos i és, per tant, un tipus d'ensenyament en vies de desaparició. Per tant, malgrat el predomini de l'ensenyança col·legiada-privada, cal parlar d'una tendència cap a l'equilibri entre l'ensenyança estatal i la no estatal. Així doncs podem constatar l'existència d'un canvi qualitatiu en relació al període anterior i els primers anys del present període. La dècada dels 60 és una etapa important.

A nivell de les Illes Balears, l'evolució d'aquesta variable presenta les següents característiques:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	871	2.986	595
1954 - 55	903	3.326	779
1955 - 56	1.003	3.358	983
1956 - 57	1.130	3.639	1.347
1957 - 58	1.384	3.957	1.491
1958 - 59	1.717	3.722	2.133
1959 - 60	1.784	3.846	2.887
1960 - 61	1.648	4.174	2.664
1961 - 62	1.802	4.175	3.050
1962 - 63	1.831	4.932	2.459
1963 - 64	1.728	4.367	2.210
1964 - 65	2.118	5.700	2.983
1965 - 66	2.329	6.277	3.107
1966 - 67	2.688	6.939	3.347
1967 - 68	3.582	8.279	3.966
1968 - 69	3.914	9.108	4.092
1969 - 70	4.465	10.320	4.638
1970 - 71	5.886	11.188	4.638

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

També en el cas de les Illes Balears hem de destacar que totes les ensenyances augmenten de forma important i significativa el número total d'alumnes matriculats; així l'ensenyança oficial s'incrementa en uns 5.000 alumnes; l'ensenyança col·legiada ho fa en uns 8.000 alumnes, i l'ensenyança lliure s'incrementa en uns 4.000. Per altra part cal destacar el predomini de l'ensenyança privada-col·legiada en tots els anys analitzats; si tenim en compte que l'ensenyança lliure és, de fet, privada, aleshores resulta que les diferències entre l'ensenyança estatal i la no estatal són prou importants i significatives. Així doncs, a més de constatar un canvi d'orientació en relació al període anterior, cal tenir en compte que el tipus d'evolució de les Illes Balears resulta prou semblants al que se dona en el conjunt d'Espanya; també en aquest sentit la dècada dels anys 60 resulta de suma importància.

Per altra part, en percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	19,55	67,10	13,35
1954 - 55	18,35	65,80	15,85
1955 - 56	18,75	62,85	18,40
1956 - 57	18,45	59,50	22,00
1957 - 58	20,30	57,90	21,80
1958 - 59	22,70	49,15	28,15
1959 - 60	20,95	45,15	33,90
1960 - 61	19,40	49,20	31,40
1961 - 62	19,95	46,25	33,80
1962 - 63	19,85	53,50	26,65
1963 - 64	20,80	52,60	26,60
1964 - 65	19,65	52,75	27,60
1965 - 66	19,90	53,50	25,50
1966 - 67	20,70	53,50	25,80
1967 - 68	16,60	57,55	25,85
1968 - 69	23,00	53,10	23,90
1969 - 70	25,10	53,10	21,80
1970 - 71	27,15	51,50	21,35

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

Mentres que l'ensenyança oficial i l'ensenyança lliure augmenten la seva participació percentual en el conjunt del Batxillerat de forma important, hi ha que destacar que l'ensenyança col·legiada la disminueix en un 15 %/o. Amb tot cal fer referència al fet de que, malgrat l'augment global, l'ensenyança lliure a partir de la meitat dels anys 60 comença a disminuir el seu percentatge. Per altra part, l'increment de l'ensenyança estatal se produeix de fet, també, a partir de la meitat de la dècada del 60. De totes maneres el predomini de l'ensenyança privada resulta superior al que se dona en el conjunt d'Espanya; per tant el sector estatal té menys pes que el nivell d'Espanya. De totes maneres hem de constatar que, malgrat aquestes diferències, el tipus d'evolució i les tendències evolutives d'Espanya i de les Illes Balears resulten prou semblants. Per altra part, el canvi en respecte al període anterior és un fet en relació a l'increment de la iniciativa pública, la disminució de la lliure i el predomini menys important de l'ensenyança col·legiada.

A nivell de l'illa de Mallorca, l'evolució d'aquesta variable presenta les següents característiques entre els cursos 1953-1967:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	462	2.986	413
1954 - 55	468	3.236	559
1955 - 56	500	3.358	752
1956 - 57	576	3.639	1.063
1957 - 58	748	3.957	1.190
1958 - 59	999	3.722	1.811
1959 - 60	982	3.846	2.278
1960 - 61	935	4.174	2.333
1961 - 62	1.092	4.175	2.725
1962 - 63	1.102	4.932	2.119
1963 - 64	916	4.227	1.975
1964 - 65	1.295	5.497	2.732
1965 - 66	1.417	6.217	3.107
1966 - 67	1.676	6.568	2.963

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

En funció d'aquest tipus d'evolució podem constatar els següents punts: En primer lloc cal constatar que totes les ensenyances incrementen el número total d'alumnes matriculats; així l'ensenyança oficial s'incrementa en uns 1.500 alumnes, l'ensenyança col·legiada ho fa en uns 3.500 alumnes, i la lliure ho fa en uns 2.500 alumnes; així doncs en aquest sentit se coincideix amb el tipus d'evolució del conjunt de les Illes Balears. En segon lloc hem de destacar el predomini de l'ensenyança privada-col·legiada, seguida de la lliure. Per tant, i tenint en compte l'existència de dades fins el curs 1966-67, podem parlar d'un tipus d'evolució semblant entre les Illes Balears i l'illa de Mallorca. Per altra en percentatges els resultats obtinguts, durant aquest mateix període, són els següents.

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	11,95	77,35	10,70
1954 - 55	10,95	75,90	13,15
1955 - 56	10,85	72,85	16,30
1956 - 57	10,90	68,95	20,15
1957 - 58	12,70	67,10	20,20
1958 - 59	15,30	57,00	27,70
1959 - 60	13,80	54,10	32,10
1960 - 61	12,55	56,10	31,35
1961 - 62	16,65	52,25	34,10
1962 - 63	13,50	60,50	26,00
1963 - 64	12,85	59,40	27,75
1964 - 65	13,60	57,70	28,70
1965 - 66	13,10	58,10	28,80
1966 - 67	14,95	58,60	26,45

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

Com es pot constatar l'ensenyança lliure és la que té un creixement més important, ja que s'incrementa en un 15 0/o, malgrat en els darrers cursos hom pugui observar una lleugera disminució. Per altra part, l'ensenyança oficial només augmenta un 3 0/o; de totes formes cal tenir en compte que tant a les Illes Balears com a Espanya, l'increment de l'ensenyança oficial se fa en els darrers anys de la dècada dels 60. El predomini de l'ensenyança col·legiada resulta una mica superior al que se dona en el conjunt de les Illes Balears. Amb tot no cal parlar de diferències importants entre el tipus d'evolució de les Illes i el de Mallorca.

A l'illa de Menorca, l'evolució d'aquesta variable presenta les següents característiques durant aquest mateix període analitzat:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	230	—	150
1954 - 55	227	—	176
1955 - 56	246	—	171
1956 - 57	266	—	200
1957 - 58	288	—	200
1958 - 59	321	—	214
1959 - 60	423	—	531

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1960 - 61	356	—	255
1961 - 62	358	—	259
1962 - 63	389	—	246
1963 - 64	432	140	123
1964 - 65	427	164	144
1965 - 66	461	209	181
1966 - 67	481	269	222

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

D'aquest període hi ha que destacar En Primer lloc tots els sectors educatius, amb oscil·lacions, augmenten el número global d'alumnes. En segon lloc que a partir del curs 1963-64 torna a haver-hi ensenyança col·legiada a conseqüència de la transformació de centres d'ensenyança lliure; l'existència d'alumnes d'ensenyança col·legiada implica la disminució de l'ensenyança lliure. En tercer lloc destacar que l'ensenyança oficial és majoritària en aquests anys — excepció feta del curs 1959-60 de predomini de l'ensenyança lliure— malgrat durant el curs 1966-67 la suma de l'ensenyança col·legiada i lliure sigui superior a l'oficial. Finalment cal destacar les diferències d'evolució i d'estructura de l'illa de Mallorca i Menorca. L'eix d'aquestes diferències — en un procés paulatí de desaparició— està en el desigual pes de l'ensenyança oficial i de la col·legiada o lliure a cada una de les Illes. Per altra part, en percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	60,55	—	39,45
1954 - 55	56,25	—	43,75
1955 - 56	59,00	—	41,00
1956 - 57	57,10	—	42,90
1957 - 58	59,00	—	41,00
1958 - 59	59,90	—	40,10
1959 - 60	44,35	—	55,65
1960 - 61	58,25	—	41,75
1961 - 62	58,05	—	41,95
1962 - 63	61,25	—	38,75
1963 - 64	62,15	20,15	17,70
1964 - 65	58,10	22,30	19,60
1965 - 66	54,15	24,60	21,25
1966 - 67	49,50	27,65	22,85

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

En funció d'aquestes dades podem constatar com tant l'ensenyança oficial com l'ensenyança lliure disminueixen, mentres que l'ensenyança col·legiada des de el curs 1963-64 augmenta progressivament. Així l'ensenyança oficial disminueix en uns 11 % i l'ensenyança lliure ho fa en un 17 %. Amb tot el predomini de l'ensenyança oficial en tots els anys analitzats és un fet. Per tant les diferències entre el tipus d'evolució de Mallorca i el de Menorca són un fet i venen a confirmar l'evolució del període anterior, malgrat hi haguí una sèrie de diferències en relació amb l'ensenyança col·legiada. Amb tot, hi ha que constatar una sèrie d'indicadors que fan pensar amb una tendència cap a l'igualació futura entre els diferents tipus d'ensenyança.

A l'illa d'Eivissa-Formentera, l'evolució dels diferents sectors de l'ensenyança presenta, per altra part, les següents característiques durant el mateix període esmentat:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	179	—	32
1954 - 55	208	—	44
1955 - 56	257	—	60
1956 - 57	288	—	84
1957 - 58	348	—	101
1958 - 59	397	—	108
1959 - 60	379	—	78
1960 - 61	357	—	76
1961 - 62	352	—	66
1962 - 63	340	—	94
1963 - 64	380	—	112
1964 - 65	396	39	107
1965 - 66	451	81	160
1966 - 67	531	102	162

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

El tipus d'evolució i d'estructura del Batxillerat de les Illes Pitiüses resulta prou semblant al que se dona en el conjunt de l'illa de Menorca. Es a dir: augment important de l'ensenyança oficial al llarg de tots els anys analitzats, augment de l'ensenyança col·legiada que apareix al curs 1964-65 i augment de l'ensenyança lliure. Per altra part hem de destacar el predomini total de l'ensenyança estatal al llarg de tot el període; dit predomini resulta, fins i tot superior al de l'illa de Menorca. En percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1953 - 54	84,85	—	15,15
1954 - 55	82,55	—	17,45
1955 - 56	81,05	—	18,95
1956 - 57	77,40	—	22,60
1957 - 58	77,50	—	22,50
1958 - 59	78,60	—	21,40
1959 - 60	82,90	—	17,10
1960 - 61	82,45	—	17,55
1961 - 62	84,20	—	15,80
1962 - 63	78,35	—	21,65
1963 - 64	77,25	—	22,75
1964 - 65	73,05	7,20	19,75
1965 - 66	65,15	11,75	23,10
1966 - 67	66,80	12,85	20,35

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

En funció d'aquestes dades resulta clar i evident la disminució de l'ensenyança oficial, amb una pèrdua d'un 17 0/0, prou semblant a la de l'illa de Menorca. L'ensenyança col·legiada, que també s'incrementa, presenta uns percentatges inferiors als de l'illa de Menorca. L'ensenyança lliure augmenta, a diferència del que passa a Menorca, malgrat en els darrers cursos hom pugui constatar una lleugera tendència cap a la disminució. Amb tot, podem parlar de coincidències entre el tipus d'evolució i d'estructura de Menorca i les Pitiüses.

Per tant, el tipus d'evolució i d'estructura del Batxillerat de Menorca i de les Pitiüses resulta diferent que al de Mallorca. Per altra part, el tipus d'evolució de Mallorca resulta prou coincident amb el de les Illes Balears i l'Estat Espanyol. En qualsevol cas, estam davant un procés de transició davant la promulgació de la Llei General d'Educació.

PERIODE DEL 1971 AL 1978

L'evolució d'aquesta variable presenta a nivell d'Espanya la següent evolució en relació als diferents tipus de matrícula durant el període dels anys 70:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1971 - 72	529.699	531.784	261.577
1972 - 73	557.675	452.342	264.086
1973 - 74	485.525	339.138	188.282
1974 - 75	404.534	247.154	139.697
1975 - 76	406.757	280.884	130.762
1976 - 77	475.611	280.994	87.703
1977 - 78	502.473	309.347	65.696

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

En funció d'aquestes dades podem extreure les següents conclusions: En primer lloc, tot i que el número total d'alumnes de B.U.P. disminueix tal com ja hem vist i explicat, hem de destacar que dita disminució afecta als tres tipus d'ensenyança; amb tot les que resulten més afectades són la col·legiada que disminueix en més de 200.000 alumnes i l'ensenyança lliure que ho fa en uns 200.000. Per altra part l'ensenyança oficial només disminueix en uns 25.000 alumnes.

En segon lloc hem de constatar que el predomini de l'ensenyança oficial es gairebé total en la majoria dels anys analitzats; aquest fet, que suposa un canvi en relació al període anterior, està en relació a l'aplicació de la Llei General d'Educació. Fins i tot l'ensenyança oficial és superior a la suma de l'ensenyança col·legiada i lliure.

En tercer lloc hem de destacar el procés de desaparició de l'ensenyança lliure, amb tot el que aquest fet suposa de racionalització del sistema educatiu. Per altra part, en percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1971 - 72	40,05	40,20	19,75
1972 - 73	41,60	36,25	21,15
1973 - 74	47,90	33,50	18,60
1974 - 75	51,15	31,20	17,65
1975 - 76	49,75	34,30	15,95
1976 - 77	56,30	33,30	10,40
1977 - 78	57,25	35,25	7,50

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

Els percentatges obtinguts presenten, per tant, un canvi important i significatiu en relació als períodes anteriors: Increment progressiu de l'ensenyança oficial fins

arribar a ésser completament majoritària; disminució de l'ensenyança col·legiada, malgrat en els darrers anys hom pugui constatar una lleugera observació d'increment; i disminució de l'ensenyança lliure que està en un procés de desaparició.

A nivell de les Illes Balears, l'evolució d'aquesta variable presenta les següents característiques:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1971 - 72	6.627	9.969	3.151
1972 - 73	6.691	7.567	2.828
1973 - 74	6.101	6.096	2.069
1974 - 75	5.172	3.735	1.529
1975 - 76	5.482	4.343	1.246
1976 - 77	6.408	4.658	1.167
1977 - 78	7.254	5.368	1.011

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

Com es pot constatar l'ensenyança oficial, malgrat algunes oscil·lacions, és la única que augmenta al llarg dels anys analitzats; dit fet resulta significatiu si tenim en compte la disminució global del número d'alumnes de B.U.P. durant aquest mateix període. Per altra part l'ensenyança col·legiada disminueix el seu número d'alumnes, malgrat en els darrers cursos hom pugui constatar un lleuger increment de recuperació. L'ensenyança lliure disminueix també dins un procés progressiu de tendència cap a la desaparició. De totes maneres el que cal destacar és el predomini total de l'ensenyança oficial, a partir del curs 1973-74. Per tant el tipus d'evolució d'Espanya i de les Illes Balears resulten prou semblants; les diferències són mínimes i no alteren el sentit i significat de l'orientació.

En percentatges els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1971 - 72	33,55	50,50	15,95
1972 - 73	39,15	44,30	16,55
1973 - 74	42,80	42,70	14,50
1974 - 75	49,15	36,10	14,75
1975 - 76	49,55	39,20	11,25
1976 - 77	52,35	38,10	9,55
1977 - 78	53,30	39,30	7,40

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

Com es pot veure l'increment del percentatge de l'ensenyança oficial és progressiu i important: L'augment produït és durant aquest període del 20 0/o; mentres tant l'ensenyança col·legiada disminueix en un 10 0/o i la lliure en un 8 0/o. No hi ha cap dubte, per tant, que les característiques d'aquest període són la major participació de l'ensenyança oficial i la tendència de desaparició de l'ensenyança lliure. Així doncs cal parlar de similituds entre el tipus d'evolució de les Illes Balears i d'Espanya.

A l'illa de Mallorca, l'evolució d'aquesta variable és la següent a partir del curs 1973-74:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1973 - 74	4.416	5.965	1.784
1974 - 75	3.987	3.623	1.323
1975 - 76	4.263	4.179	1.076
1976 - 77	4.833	4.452	964
1977 - 78	5.509	5.153	799

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

El tipus d'evolució de l'illa presenta unes característiques prou semblants amb les de les Illes Balears. Es a dir: augment del número d'alumnes de l'ensenyança oficial que arriba a ésser majoritària a partir del curs 1974-75. Per altra part, tant l'ensenyança col·legiada com l'ensenyança lliure disminueixen el número total d'alumnes al llarg dels anys analitzats. El canvi d'orientació evolutiva en respecte al període anterior és un fet prou significatiu de les conseqüències de la Llei General d'Educació.

En percentatges, els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1973 - 74	36,30	49,05	14,65
1974 - 75	44,65	40,55	14,80
1975 - 76	44,80	43,90	11,30
1976 - 77	47,15	43,15	9,40
1977 - 78	48,05	44,95	7,00

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració pròpia.

En funció d'aquestes dades podem senyalar que el percentatge d'ensenyança privada de Mallorca resulta superior al que se dona en el conjunt de les Illes Balears, mentres que el percentatge d'ensenyança oficial és una mica inferior al de les Illes. Malgrat el predomini de l'ensenyança oficial, hem de constatar que a nivell de Palma el predomini correspon a l'ensenyança privada de forma important i significativa.

A l'illa de Menorca, l'evolució d'aquesta variable és la següent:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1973 - 74	1.030	257	121
1974 - 75	673	35	61
1975 - 76	724	—	92
1976 - 77	909	—	82
1977 - 78	1.008	—	85

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

Les característiques evolutives de l'evolució durant aquest període són les següents: En primer lloc hem de constatar el predomini total i absolut de l'ensenyança oficial, fet que no fa més que ratificar les característiques del període anterior. En segon lloc hem de constatar la desaparició de l'ensenyança col·legiada-privada, com a conseqüència de la creació d'un nou Institut de Batxillerat i de les conseqüències de la Llei General d'Educació. En tercer lloc hem de destacar la disminució-estancament de l'ensenyança lliure. Per tant hi ha diferències entre el tipus d'evolució i d'estructura de Mallorca i de Menorca, malgrat alguns aspectes de semblança.

Els percentatges obtinguts són, per altra part, els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1973 - 74	73,15	18,25	8,60
1974 - 75	87,50	4,55	7,95
1975 - 76	88,70	—	11,30
1976 - 77	91,70	—	8,30
1977 - 78	92,20	—	7,80

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

Com podem veure el predomini de l'ensenyança oficial és absolut en tots els cursos analitzats, augmentant, fins i tot, aquest predomini. La desaparició de l'ensenyança col·legiada, juntament amb la progressiva disminució de l'ensenyança lliure són les altres característiques a destacar d'aquesta evolució. Per tant, no cal més que ratificar les diferències entre les Illes de Mallorca i de Menorca; la única similitud-relativa és la potenciació de l'ensenyança oficial. Per altra part, no cal parlar de diferències importants en relació als períodes anteriors.

L'evolució d'aquesta variable a les illes d'Eivissa-Formentera presenta les següents característiques:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1973 - 74	655	191	164
1974 - 75	485	77	145
1975 - 76	495	164	78
1976 - 77	666	163	118
1977 - 78	737	215	133

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

Quines són les característiques d'aquest període a les illes d'Eivissa-Formentera? En primer lloc hem de destacar que tant l'ensenyança oficial com l'ensenyança col·legiada augmenten el número d'alumnes matriculats; el que cal destacar és l'increment de l'ensenyança col·legiada, si tenim en compte que als altres llocs analitzats disminueix. En segon lloc hem de destacar que si bé l'ensenyança lliure disminueix, en els darrers cursos cal constatar una estabilització. En tercer lloc hem de senyalar el predomini de l'ensenyança oficial al llarg de tots els anys analitzats. Per altra part, en percentatges els resultats obtinguts són els següents:

Curs Escolar	Oficial	Col·legiada	Lliure
1973 - 74	64,85	18,90	16,25
1974 - 75	68,60	10,90	20,50
1975 - 76	67,15	22,25	10,60
1976 - 77	70,30	17,20	12,50
1977 - 78	67,90	19,80	12,30

Font: I.N.E. / M.E.C. i Elaboració propia.

El que crida més l'atenció és els pocs canvis operats; les diferències són mínimes: L'ensenyança oficial augmenta el seu percentatge en un 3 0/0, l'ensenyança col·legiada ho fa en un 1 0/0 i l'ensenyança lliure disminueix en un 4 0/0. Amb tot el que resulta clar és que cada illa presenta un tipus d'evolució i d'estructura diferent, malgrat algunes tendències evolutives comunes i coincidents.

Les conclusions que de l'evolució d'aquesta variable podem extreure són les següents:

En primer lloc hem de constatar que entre les Illes Balears i l'Estat Espanyol se donen més coincidències que diferències. En aquesta perspectiva cal distingir dues fases: La primera en què l'ensenyança lliure i l'ensenyança col·legiada incrementen la seva participació dins l'ensenyança del Batxillerat, mentres que l'ensenyança oficial resta estabilitzada. Aquesta fase, amb oscil·lacions arriba fins a la meitat dels anys 60. I una segona fase en què l'ensenyança oficial comença a ésser majoritària, l'ensenyança col·legiada va disminuint i l'ensenyança lliure comença a desaparèixer. Aquesta fase se dona sobre tot a partir de l'aplicació de la Llei General d'Educació.

En segon lloc hem de constatar l'existència de diferències entre el tipus d'evolució i d'estructura del Batxillerat a l'illa de Mallorca i a les de Menorca i Eivissa-Formentera. L'evolució de l'illa de Mallorca resulta prou semblant a la de les Illes Balears, malgrat hi haguí que destacar una major participació de l'ensenyança privada i una menor de l'ensenyança oficial. Per altra part, l'evolució de l'illa de Menorca i d'Eivissa-Formentera té com a característica més important el paper predominant de l'ensenyança oficial, en tots els períodes analitzats. L'evolució de l'ensenyança lliure és de fet la mateixa a les tres illes. De totes maneres el que resulta coincident en l'evolució de les tres illes és el progressiu increment de l'ensenyança oficial i la progressiva desaparició de l'ensenyança lliure. Amb tot cada illa presenta unes característiques peculiars.

En tercer lloc cal constatar que la Llei General d'Educació suposa en relació al Batxillerat un reforçament de l'ensenyança pública, un procés de racionalització de l'ensenyança en relació a la desaparició progressiva de l'ensenyança lliure i el manteniment de l'ensenyança col·legiada-religiosa. Aquest fet resulta coincident en tots els nivells educatius.

En quart lloc hem de constatar la relació entre les característiques demogràfiques, econòmiques i històriques d'una zona determinada i el pes predominant d'un tipus d'ensenyança o de l'altra. Així a les zones rurals el predomini correspon a l'ensenyança pública, juntament amb una important presència de l'ensenyança lliure; mentres a les zones més urbanitzades, el predomini correspon a l'ensenyança privada, malgrat la presència de l'ensenyança estatal i l'inexistència de l'ensenyança lliure. Per tant, en el Batxillerat, cal parlar de diferents models escolars en funció de les característiques territorials i temporals de la zona analitzada.

